

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Запорізький національний університет
Освітня програма	20803 Країнознавство
Рівень вищої освіти	Магістр
Спеціальність	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Запорізький національний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	20803
Назва ОП	Країнознавство
Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Спеціальність	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Магістр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Лісович Тарас Юрійович, Шуляк Назарій Олександрович, Шмаленко Юлія Іванівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	07.10.2020 р. – 09.10.2020 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://www.znu.edu.ua/pidrozdily/viddil_monitoringu/vidom-pro-samoocin/2020/_so_krayinoznnavstvo_23_09_2020.pdf
Програма візиту експертної групи	https://www.znu.edu.ua/pidrozdily/viddil_monitoringu/ppae2020/_v__zitu.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

☐ Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітньо-професійної програма «Країнознавство» за спеціальністю 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії за другим освітнім рівнем вищої освіти та процес її реалізації в Запорізькому національному університеті (ЗНУ) справляє позитивне враження та відповідає критеріям акредитації. ОП має чітко сформульовану мету, що відповідає стратегії ЗНУ. ЗНУ з 2013 р. здійснює підготовку фахівців спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. Сьогодні на ОП «Країнознавство» за другим освітнім рівнем вищої освіти навчається 24 здобувача вищої освіти, з яких 4 здобувача на бюджетній формі навчання (3 на 2 курсі, 1 на першому). За останні 10 місяців, після отримання умовної акредитації, керівництвом ЗНУ, Гарантом ОП, НПП та інших стейкхолдерами була проведена значна робота щодо реалізації запропонованих рекомендацій та підвищення рівня якості підготовки здобувачів освіти університетом в цілому, та за ОП загалом. Було розроблені та оновлені нові локальні нормативні документи, які регулюють освітній процес. Удосконалено ОП «Країнознавство», враховані пропозиції всіх зацікавлених сторін. Розширено бази практики. Підписано розширений договір співпраці з компанією «Unichек Україна» в рамках меморандуму. Експертам були продемонстровані можливості інформаційного ресурсу системи електронного забезпечення навчання – СЕЗН ЗНУ. Під час акредитаційної експертизи було перевірено достовірність інформації наданої у Відомостях про самооцінювання, перевірено відповідну документацію, проаналізовано інформацію отриману на зустрічах з фокус-групами, що дало можливість зробити висновок про відповідність якісного рівня організації освітнього процесу. На підставі чого, можна констатувати, що ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають усім критеріям Додатку до Положення про акредитацію освітніх програм на рівні В.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Цілі ОП «Країнознавство» чітко визначені та сформульовані у відповідності до Стратегії розвитку Запорізького національного університету. Оновлення ОП відбувалося під час публічного обговорення з залученням всіх стейкхолдерів. Були враховані тенденції розвитку спеціальності, особливості регіонального аспекту. Цілі ОП та ПРН визначені з урахуванням потреб стейкхолдерів, базуються на аналізі досвіду аналогічних вітчизняних програм та східноєвропейських університетів-партнерів. ОП забезпечує досягнення програмних результатів навчання, які відповідають Стандарту вищої освіти. Освітні компоненти складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та ПРН. ОП характеризується сильною мовною підготовкою та підготовкою до проектної діяльності. ОП «Країнознавство» передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills). Випускники ОП є конкурентоспроможними на ринку праці. Існує чітке врегулювання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. ЗВО реалізує програми академічної мобільності. ЗНУ бере участь у програмі Національних обмінів «Плацкарт». Університет впроваджує студентоорієнтований підхід. Використання сучасних методів навчання і викладання. ЗНУ забезпечує поєднання навчання та дослідження. Затверджена стратегія інтернаціоналізації. Форма атестації здобувачів вищої освіти відповідає наявному стандарту. Чітка та прозора процедура апеляції контрольних заходів. Регулярні опитування серед здобувачів освіти. Високий рівень професійної майстерності НПП (досвід практичної діяльності та знання іноземних мов). Потужна система фінансового мотивування НПП. Сприяння професійному розвитку викладачів. Широке коло залучених роботодавців до удосконалення ОП, а також до освітнього процесу. Високий рівень залучення студентського самоврядування до розвитку ОП. Великий за обсягом бібліотечний фонд, безкоштовний wi-fi, вільний доступ до багатьох наукометричних баз даних. Наявність формалізованих документів для вирішення конфліктних та інших ситуацій. Позитивні практики: Можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії через СЕЗН ЗНУ. Наявність Ради з академічної доброчесності. Наявна можливість проходити практику в МЗС. Наявні приклади працевлаштування здобувачів в Міжнародному аеропорту (за сумісництвом). Створення інституційного репозитарію ЗНУ. Можливості вивчати англійську мову на безкоштовній основі, наявність школи «Конфуція». Створення Телеграм-бота (Кліо | BOT), як однієї з складових інформаційного забезпечення здобувачів освіти. Реалізація НПП міжнародних наукових проектів в рамках Програми ЄС Erasmus+ за напрямом Програми ім. Жана Моне.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Слабкі сторони: - обмеженість порівняльного досвіду аналогічних іноземних програм виключно досвідом освітніх програм з міжнародних відносин польських університетів. - в ряді силабусів частка новітньої літератури (останні 5 років) в списках рекомендованих джерел є незначною. - здобувачі демонструють низький рівень участі у міжнародних стажуваннях, у програмах академічної мобільності, незважаючи на високий рівень мовної підготовки та політику інтернаціоналізації, яку запроваджує Університет. - відсутність відсоткового порогу використання текстових запозичень. - залучення з професіоналів-практиків до аудиторних занять мають епізодичний характер. - невисокий рівень публікаційної активності у виданнях, індексованих у наукометричних базах Scopus і WoS. - відсутність електронної скриньки довіри, яка б особисто контролювалась ректором та/або його заступниками. - обмеженість функціоналу надання пропозицій до ОП під час публічного обговорення на сайті. - відсутність на сайті ЗВО результатів опитувань студентів ОП. Рекомендації щодо удосконалення: Під час перегляду та оновлення ОП враховувати досвід іноземних університетів-партнерів, зокрема з Болгарії, Словенії та Китаю, зважаючи на доступність такої інформації та налагоджені тісні взаємовідносини. При подальшому моніторингу ОП доцільно

проводити розширене анкетування стейкхолдерів з метою з'ясування рівня відповідності задекларованих в ОП результатів навчання очікуванням й потребам. Рекомендуємо розширити функціонал сайту, який передбачатиме отримання пропозицій (зворотного зв'язку) шляхом заповнення електронних форм з можливістю оприлюднення пропозицій стейкхолдерів під час публічного обговорення. Запровадити практику проведення навчальних дисциплін іноземними мовами, зважаючи на посилену увагу здобувачів до вивчення іноземних мов. Розглянути можливість запровадження за ОП «Країнознавство» підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою. Рекомендуємо встановити фактичні показники відсотків, які визначають рівні оригінальності кваліфікаційної роботи. Рекомендуємо ЗВО розглянути можливість планування занять з залученням професіоналів-практиків з певною періодичністю. Рекомендуємо створити електронну скриньку довіри. Інтенсифікувати оновлення змісту си́лабусів на основі сучасних практик та наукових досягнень викладачів. Сприяти більш активному залученню здобувачів ОП «Країнознавство» до міжнародних стажувань та програм академічної мобільності. Рекомендуємо збільшити кількість публікацій у виданнях, індексованих у наукометричних базах Scopus і WoS. Експертна група рекомендує, врахувати пропозиції роботодавців, які були надані під час зустрічі з ЕГ, щодо підвищення рівня підготовки аналітичних компетентностей у здобувачів освіти, а також формування у них базових навичок ризик-менеджерів (стресостійкості та вміння працювати у ризикових площинах).

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Цілі освітньої програми «Країнознавство» сформульовані чітко та відповідають місії та стратегічним завданням закладу, які зазначені у «Стратегії розвитку Запорізького національного університету на 2018- 2022 роки (зі змінами та доповненнями)» (від 29.05.2020 р.) (<https://cutt.ly/UgpcQ5l>). Цілі ОП відповідають Стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти ступеня «Магістр» галузі знань: 29 «Міжнародні відносини» спеціальності: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»: передбачають підготовку висококваліфікованих фахівців-країнознавців у сфері міжнародних відносин, зі спеціальності міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, здатних розв'язувати задачі дослідницького та інноваційного характеру у галузі міжнародних відносин, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, надавати консультативні та експертні послуги, спрямовані на вирішення проблем політичного, економічного та соціального розвитку країн та регіонів. Цілі ОП високо корелюються Місією ЗНУ «формування простору освіти, науки і культури європейського рівня, здатного активно впливати на громадську думку, забезпечувати соціальне прогнозування у різних сферах на основі фундаментальних і прикладних наукових досліджень» та зі Стратегічною метою ЗНУ стосовно «підготовки висококваліфікованих фахівців, розвитку наукових досліджень, посилення ролі інноваційного складника у діяльності вишу та його інтеграції до європейського і світового освітнього простору». Цілі ОП відповідають стратегічним завданням ЗНУ щодо «посилення інноваційної діяльності університету та наукового впливу на соціально-економічний розвиток південно-східного регіону України зокрема та держави загалом».

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

У зв'язку з прийняттям Стандарту вищої освіти та за рекомендаціями акредитаційної експертизи 2019 р., у 2020 р. відбувся перегляд змісту ОП та її суттєве оновлення шляхом публічного обговорення ОП та її освітніх компонентів (<https://cutt.ly/ogpUTrG>). Узгодження ОП 2020 року відбувалося за участі голови студентської ради історичного факультету пані Анастасії Гриценко. Стейкхолдери регулярно залучаються до формулювання цілей та ПРН, які враховують їх позицій та потреби. Стейкхолдери на фокус-групах зазначили, що у травні 2020 р. вони мали можливість долучитися до обговорення ОП, надати свої пропозиції та рекомендації. Процес обговорення був публічним та є доступним для ознайомлення (<https://cutt.ly/MgpIPqW>). На пропозицію здобувачів вищої освіти до навчального плану були додані дисципліни, що стосуються Далекосхідного регіону: «Сучасні глобалізаційні ініціативи КНР на євразійському просторі», «Ісламський чинник у країнах АТР», «Регіональне суперництво країн Далекого Сходу» тощо. Було враховано пропозицію роботодавців щодо посиленого акценту на формування softskills у здобувачів вищої освіти (доповнено перелік загальних компетентностей ОП). За підсумками обговорення були внесені зміни до ОП (витяг з протоколу засідання кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин від 09 червня 2020 року, №11). Під час зустрічі з роботодавцями ЕГ отримала підтвердження про їх залучення до розробки та оновлення ОП. З 2020 р. на історичному факультеті було створено Раду роботодавців, один з комітетів якої

опікується ОП Країнознавство. Зокрема, керівник Управління зовнішніх зносин та зовнішньоекономічної діяльності Запорізької обласної державної адміністрації пан Артур Бойко зазначив, що давав пропозиції щодо структурно-логічного змісту ОП та до ОК «Інформаційно-аналітичне забезпечення зовнішньої політики». Начальник Управління міжнародних відносин та релігій Департаменту культури, туризму, національностей та релігій Запорізької обласної державної адміністрації пан Павло Мяло підтвердив, що враховуючи особливості Запорізького регіону, давав пропозицію щодо збільшення уваги в ОП до внутрішнього етнонаціонального туризму. В результаті до ОП додали компонент «Запорізький регіон в умовах інтеграційних та глобалізаційних процесів» до навчальної дисципліни «Регіональна інтеграція та глобалізація» (витяг з протоколу засідання кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин від 25 серпня 2020 року, №1). За ініціативою кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин у Фейсбуці створена група, яка об'єднує випускників спеціальності «Міжнародні відносини» історичного факультету ЗНУ. На сторінці цієї групи у 2019 р. здійснено інтерактивне опитування випускників ОП щодо програмних результатів навчання (<https://cutt.ly/hgrpGddP>). Результати опитування були враховані під час перегляду ОП: до переліку ОК ОП «Країнознавство» були включені дисципліни, які забезпечують формування компетентностей з проектного менеджменту (ОК «Основи європейської проектної діяльності»).

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Аналіз ОП, відомостей про самооцінювання, результатів зустрічей з фокус-групами дозволили ЕГ встановити, що цілі, ПРН та зміст ОК відображають тенденції розвитку спеціальності та ринку праці, галузевого та регіонального контексту. ОП вдало демонструє поєднання фундаментальних та прикладних знань з країнознавства, міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіоналістики із поглибленим вивченням іноземних мов та набуттям навичок проектної діяльності, що відповідає запитам ринку праці та робить здобувачів конкурентоспроможними. В ОП враховано тенденції розвитку Запорізького регіону, який має налагоджені широкі міжнародні зв'язки та потребує у фахівців з міжнародних відносин та міжнародної комунікації. До ОП були внесені ОК «Регіональна інтеграція та глобалізація. Запорізький регіон в умовах інтеграційних та глобалізаційних процесів», «Економічний розвиток України та Запорізького регіону в умовах глобалізації» та «Організація та проведення виборчих кампаній (загальнодержавний та Запорізький регіональний вимір)». За словами керівництва університету та роботодавців, здобувачі, завдяки якійсній підготовці, є високо затребувані на ринку праці Запорізької області. Заступник директора Міжнародного аеропорту Запоріжжя пан Степан Козарь підтвердив інформацію про зацікавленість у випускниках ОП (2 магістрів 1 курсу працевлаштовані в аеропорту (за сумісництвом)). За результатами зустрічей із Гарантом ЕГ переконалась, що під час формулювання цілей та ПРН ОП були проаналізовані аналогічні освітні програми та враховано досвід вітчизняних університетів-партнерів (НУ «Острозька академія», Хмельницького національного університету, Київського університету ім.Б.Грінченка, ЛНУ ім. І.Франка, Ужгородського національного університету, ЧНУ ім.Ю.Федьковича). При вивченні досвіду Хмельницького національного університету ОП доповнено ОК: «Методологія країнознавчих досліджень», «Гуманітарний чинник у політиці Європейського Союзу», з досвіду Ужгородського національного університету ОП доповнено ОК «Політична компаративістика», а вивчаючи досвід ЧНУ ім. Ю.Федьковича ОП доповнена ОК «Проблеми національної та регіональної безпеки європейських країн». За словами Гаранта, при оновленні ОП брали консультації у декана факультету міжнародних відносин НУ «Острозька академія» А.Є.Атаманенко, декана факультету історії та міжнародних відносин ДНУ ім.В.Стуса Ю.Т.Темірова, професора кафедри міжнародних студій та суспільних комунікацій УжНУ І.Я.Тодорова. Всі зазначені науковці-фахівці надали схвальні рецензії на ОП. Щодо досвіду іноземних університетів-партнерів, то пані Гарант зазначила, що вивчався досвід освітніх програм з міжнародних відносин польських університетів (Полонійна академія в Ченстохові, Варшавський ун-т, Академія ім. Анджея Фрича Моджевського, м. Краків). Результатом вивчення досвіду є додання до ОП ОК «Регіональна інтеграція та глобалізація», «Дослідницькі центри з міжнародних відносин у сучасному світі», «Європейська регіоналістика».

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Аналіз ОП, результати зустрічей з фокус-групами продемонстрували, що при оновленні ОП були враховані вимоги Стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти ступеня «Магістр» галузі знань: 29 «Міжнародні відносини» спеціальності: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Програмні результати навчання за ОП «Країнознавство» (РН1-РН14) повністю співпадають із програмними результатами навчання, визначеними Стандартом вищої освіти. Запорізьким національним університетом за спеціальністю 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії для другого (магістерського) рівня вищої освіти визначені Програмні результати навчання в частині формування у здобувачів освіти Знання (РНЗн 1, РНЗн 2), Уміння (РНУ 1 - РНУ 3), Застосування знань (РНЗЗ 1- РНЗЗ 5), Комунікації (РНК 1, РНК 2), Автономії і відповідальності (РНАіВ 1- РНАіВ 5).

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Цілі ОП «Країнознавство» оновлені, чітко визначені та сформульовані у відповідності до Стратегії розвитку Запорізького національного університету. Реальне залучення стейкхолдерів до формування цілей та ПРН. При оновленні ОП бралися до уваги тенденції розвитку спеціальності та враховувався регіональний аспект, що дозволить випускникам бути конкурентоспроможними на ринку праці. Цілі ОП та ПРН визначені з урахуванням потреб стейкхолдерів, базуються на аналізі досвіду аналогічних вітчизняних програм та східноєвропейських університетів-партнерів. ОП забезпечує досягнення програмних результатів навчання, які відповідають Стандарту вищої освіти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Слабкі сторони: - обмеженість порівняльного досвіду аналогічних іноземних програм виключно досвідом освітніх програм з міжнародних відносин польських університетів. Рекомендації щодо удосконалення: Враховуючи налагоджені тісні взаємовідносини з Болгарією (Договори про співробітництво та працевлаштування випускників з Почесним консульством республіки Болгарії в Україні та Запорізьким обласним товариством болгарської культури) та з іноземними університетами-партнерами в межах програми академічної мобільності: Інститут Магдебург-Стендаль (Німеччина), Університет Любляни (Словенія), Аньхойський університет (КНР), ЕГ рекомендує під час перегляду та оновлення ОП враховувати досвід іноземних університетів-партнерів зважаючи на доступність такої інформації. При подальшому моніторингу ОП доцільно проводити розширене анкетування стейкхолдерів з метою з'ясування рівня відповідності задекларованих в ОП результатів навчання очікуванням й потребам. Під час публічного обговорення передбачити можливість зворотного зв'язку за допомогою онлайн-анкети для спрощеного та ефективного моніторингу ОП.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Зважаючи на наведені сильні сторони і позитивні практики, а також рекомендації щодо подальшого удосконалення ОП «Країнознавство» у контексті критерію 1 експертна група дійшла висновку, що ОП спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії для другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідає рівню В за критерієм 1.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Порівняльний аналіз освітньої програми «Країнознавство», затвердженої у 2019 р. (<https://cutt.ly/hgauQA3>) та ОП оновленої у 2020 році дає можливість зробити висновок про періодичний перегляд програми з метою її вдосконалення, адже у ОП «Країнознавство» нової редакції відбулось суттєве оновлення змісту. Обсяг освітньої складової ОП «Країнознавство» 2020 року становить 90 кредитів ЄКТС, що відповідає вимогам законодавства України, а саме ст.5 Закону України «Про вищу освіту» та Стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти ступеня «Магістр» галузі знань: 29 «Міжнародні відносини» спеціальності: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Відповідно до ОП 2020 року та навчального плану 2020 року, термін навчання складає 1 рік 4 місяці, загальний обсяг ОП - 90 кредитів ЄКТС, з яких загальний обсяг обов'язкових компонентів 66 кредити ЄКТС (9 кредитів ЄКТС – цикл дисциплін загальної підготовки, 57 кредитів ЄКТС – цикл дисциплін професійної підготовки, з яких 12 кредитів ЄКТС – відведено на практику). Цикл дисциплін вільного вибору студента – 24 кредити ЄКТС, що становить 26,7% від загального обсягу ОП у кредитах ЄКТС та відповідає нормі. Навчальні дисципліни плануються в обсязі не менше трьох кредитів ЄКТС, практики – в обсязі шести кредитів ЄКТС.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених

цілей та програмних результатів навчання.

Освітні компоненти ОП «Країнознавство» є логічно пов'язаними між собою, структуровані змістовно та у контексті загального часу навчання за семестрами та роками навчання та дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання. Зміст ОП «Країнознавство» відповідає Стандарту вищої освіти. Аналіз структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми «Країнознавство» та Матриці відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми дозволяє зробити висновок, що ОК структуровані відповідно до цілей ОП та у сукупності забезпечують досягнення ПРН. У ОП прослідковується логічна послідовність розміщення ОК. Наприклад, ОК «Професійний переклад суспільно-політичних текстів» (1 семестр) та «Професійно орієнтований практикум з академічної англійської мови» (2 семестр) передують Виробничій практиці (перекладацькій) (2 семестр). ОП та НП містять блок ОК загальної підготовки, що забезпечує низку заявлених загальних компетентностей. Цикл професійної підготовки спеціальності та професійної підготовки освітньої програми передбачає опанування ПРН і СК визначені Стандартом вищої освіти та Запорізьким національним університетом за спеціальністю 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії для другого (магістерського) рівня вищої освіти. У ОП 2020 року оновлено каталог вибірових компонентів. Проте, в НП та силабусі навчальної дисципліни «Європейська регіоналістика: методологія країнознавчих досліджень» передбачено 6 кредитів ЄКТС, а в ОП «Країнознавство» на зазначений ОК виділено 5 кредитів ЄКТС, що схоже на технічну помилку, оскільки загальний обсяг обов'язкових компонентів ОП має складати 66 кредитів ЄКТС, а якщо перерахувати всі обов'язкові компоненти, то сума дорівнює 65 кредитам ЄКТС.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОП «Країнознавство», зокрема, об'єкт, цілі навчання, теоретичний зміст, методи, інструменти та обладнання відповідають предметній області спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. Аналіз робочих програм та силабусів навчальних дисциплін дозволяє зробити висновок, що всі програмні результати навчання та компетентності, які визначені ОП, забезпечуються за рахунок обов'язкових освітніх компонент та переважною частиною вибірових. Освітні компоненти, які за змістом не відповідають предметній області спеціальності відсутні. Відповідність предметній області спеціальності реалізується у вивченні низки ОК «Основи європейської проектної діяльності», «Дослідницькі центри з міжнародних відносин у сучасному світі», «Інформаційно-аналітичне забезпечення зовнішньої політики», «Європейська регіоналістика: методологія країнознавчих досліджень», «Теорія міжнародних відносин», «Геополітика країн пострадянського простору». Експертна група провела аналіз ОК «Теорія міжнародних відносин», метою якого є формування у студентів знань про стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, природу міжнародних комунікацій, проблеми розвитку держав та регіонів у глобальному, регіональному та локальному контекстах. Беручи до уваги орієнтованість курсу на вивчення актуальних проблем міжнародних відносин, а також включення до фахового вступного випробування питань з теорії міжнародних відносин, що передбачає певний рівень теоретичної підготовки вступників, ЕГ рекомендує розглянути можливість перейменувати цю ОК «Теорія міжнародних відносин» із більшою відповідністю до підготовки саме магістрів як «Актуальні проблеми міжнародних відносин». ОП характеризується досить сильною мовною підготовкою: 6 кредитів ЄКТС з обов'язкових компонентів та можливості обрати 3 кредити ЄКТС із вільного вибору студента в межах спеціальності: «Ділова риторика і міжкультурна комунікація», «Переклад з англійської мови: теорія та практика», «Англійська мова ділової комунікації». Разом з тим експертна група звернула увагу на відсутність дисциплін, які викладаються іноземними мовами.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Формування індивідуальної освітньої траєкторії здійснюється у відповідності до Положення про організацію освітнього процесу в Запорізькому національному університеті (зі змінами від 28.01.2020 р.) (<https://cutt.ly/3gsaRCz>) та Порядку реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін у Запорізькому національному університеті (введено в дію 25.02.2020 р.) (<https://cutt.ly/igsagCb>). Відповідно до Порядку реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін у ЗНУ здобувачі мають право вибирати навчальні дисципліни з варіативної складової освітньої програми, на якій вони навчаються (18 кредитів ЄКТС) та дисципліни вільного вибору в межах Університету (6 кредитів ЄКТС). За ОП каталог вибірових компонентів включає 18 ОК, по 3 кредити ЄКТС кожна, та 13 загально університетських ОК (по 1 дисципліні (обсягом 3 кредити ЄКТС) від факультету) загальним обсягом 24 кредитів ЄКТС (26,7% від загального обсягу кредитів), що відповідає вимогам Закону України «Про вищу освіту». На сторінці навчального відділу ЗНУ (<https://cutt.ly/SgsfzIE>) міститься інформація щодо особливостей організації вибору дисциплін студентами. Каталог вибірових загальноуніверситетських дисциплін та блок вибірових дисциплін навчального плану ОП, за якою здобувачі вищої освіти навчаються, розміщено в системі електронного забезпечення навчання – СЕЗН ЗНУ <https://moodle.znu.edu.ua>. ЕГ ознайомила та проаналізувала індивідуальні навчальні плани здобувачів. Під час проведення зустрічей, здобувачі вищої освіти підтвердили вільне право на індивідуальне обрання вибірових дисциплін. Студенти зазначили, що після ознайомлення з шести блоками освітніх компонентів (по три компоненти в кожному блоці), вони здійснюють вибір дисциплін в системі Moodle. Разом з тим, за результатами соціологічного дослідження здобувачів освітньої програми «Країнознавство» у 2019-2020 н. р. 61,5% опитаних скоріше не

задоволені наявним переліком вибіркових дисциплін ОП, а 38,5% скоріше задоволені цим компонентом. За словами Гаранта, ця інформація була вивчена та до ОП 2020 року були внесені зміни до каталогу вибіркових дисциплін (додаток до звіту). Під час зустрічі з фокус-групами експертній групі продемонстрували можливості для формування індивідуальної освітньої траєкторії в системі Moodle. Щороку, з 1 грудня по 31 березня, здобувачі на персональній веб-сторінці «Курси за вибором» мають можливість ознайомитися з вибірковими ОК (метою та змістом курсу, викладачем) та здійснити свій вибір шляхом пріоритетного голосування. За новою редакцією Порядку реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін у ЗНУ мінімальну кількість здобувачів освіти, з якої формується академічна група для вивчення вибіркових дисциплін, для освітнього рівня магістра зменшено з 12 до 7 осіб.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Організація та порядок проведення практичної підготовки здобувачів вищої освіти регулюється Положенням про практичну підготовку здобувачів вищої освіти ЗНУ (зі змінами 28.01.2020р.) (<https://cutt.ly/GgshgYF>). ОП «Країнознавство» та навчальним планом передбачено 12 кредитів ЄКТС на два види практики: виробничу (експертно-аналітичну) (6 кредитів ЄКТС) та виробничу (перекладацьку) (6 кредитів ЄКТС). На офіційному сайті історичного факультету в розділі «Практична підготовка» оприлюднена інформація щодо Робочих програм виробничої практики (перекладацької) та виробничої практики (експертно-аналітичної); бази практик ОП «Країнознавство» та інформація з організації практики для студентів (<https://cutt.ly/HgsjUaM>). Строки, зміст та форми практики відображаються в Робочій програмі відповідної практики. Основними видами звітної документації є звіт студента про проходження практики та щоденник практики. Місцем проходження практики є Міністерство закордонних справ України, Запорізька обласна державна адміністрація, управління зовнішніх відносин та зовнішньоекономічної діяльності, туристичний інформаційний центр Запорізької міської ради, Почесне консульство Республіки Болгарія. ЕГ ознайомила з договорами про співробітництво з зазначеними базами практики та з листами до МЗС щодо направлення для проходження практики магістрів. Під час зустрічі з фокус-групами, роботодавці дали високу оцінку професійної підготовки здобувачів. Зокрема, керівник Управління зовнішніх відносин та зовнішньоекономічної діяльності Запорізької обласної державної адміністрації пан Артур Бойко, начальник Управління міжнародних відносин та релігій Департаменту культури, туризму, національностей та релігій Запорізької обласної державної адміністрації пан Павло Мяло та Голова Запорізького обласного товариства болгарської культури пан Василь Мітков зазначили, що неодноразово залучали магістрів до організації зустрічей міжнародних делегацій. Заступник директора Міжнародного аеропорту Запоріжжя пан Степан Козарь повідомив, що з цього року за результатами співбесіди були працевлаштовані (на умовах сумісництва) двоє магістрів 1-го курсу. Під час проведення фокус-груп, здобувачі вищої освіти підтвердили, що задоволені рівнем практичної підготовки, зокрема, вони мають можливість проходити практику в МЗС. ЕГ було надано для ознайомлення документи про проходження виробничої практики в МЗС студенткою Єфіменко Мариною. Крім того, здобувачі зазначили, що практика гарним чином готує їх до професійної діяльності і вони вже мають певний досвід практичної діяльності за фахом (працюють в комерційних структурах за сумісництвом). За результатами соціологічного дослідження здобувачів освітньої програми «Країнознавство» у 2019-2020 н. р. усі опитані погодились з тим, що на факультеті враховуються побажання здобувачів при формуванні цілей і завдань, процедури та баз проходження цієї практики та більшість респондентів (84,6%) зазначили, що задоволені компетентностями здобутими під час практичної підготовки.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Аналіз змісту ОП «Країнознавство», ознайомлення з робочими програмами навчальних дисциплін та результати зустрічей з фокус-групами дають підстави ЕГ стверджувати, ОП дозволяє здобувачам вищої освіти набутти в період навчання softskills, що обумовлені перспективами подальшої професійної діяльності. Формування необхідних соціальних навичок (softskills) забезпечується відповідними освітніми компонентами: ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), ЗК7. Здатність працювати в команді, ЗК8 Здатність виявляти ініціативу та підприємливість. Під час зустрічей з фокус-групами, ЕГ змогла переконатися про наявні можливості опанування та розвитку softskills за ОП. За словами Гаранта, результатом участі викладачів кафедри у проєкті «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», що виконується за підтримки посольств Великої Британії та США, стало більш активне використання інтерактивних методів навчання. Лекції-дискусії, мозковий штурм, робота в проєктних/малих групах сприяють формуванню у здобувачів softskills щодо налагодженої командної роботи, ефективної комунікації та аналітичної діяльності. Зокрема, ОК «Європейська регіоналістика: методологія країнознавчих досліджень» передбачає інтерактивний формат курсу, що спонукає здобувачів до дебатів, полеміки, аргументованого відстоювання власної точки зору, орієнтований на розвиток критично важливих для фахівця у галузі гуманітарних наук навичок ефективної усної і письмової комунікації. За пропозиціями здобувачів були внесені зміни до робочої програми дисципліни «Професійно-орієнтований практикум іноземною мовою», додано елементи підготовки навичок критичного мислення, елементи практичної підготовки з ведення переговорів та ділового листування англійською мовою. Крім того, здобувачі вищої освіти зазначили, що беруть участь у клубі дебатів RATUS, який діє на історичному факультеті, де мають можливість опанувати основи ораторського мистецтва, продемонструвати навички комунікації та впевнено відстоювати свою точку зору.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Співвідношення обсягу окремих компонент ОП «Країнознавство» із фактичним навантаженням здобувачів вищої освіти регламентується Положенням про організацію освітнього процесу в Запорізькому національному університеті (<https://cutt.ly/DgsoxVG>). Підтверджено, що обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах ЄКТС (обсяг 1 кредиту становить 30 годин)) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання. Тижневий обсяг бюджету аудиторного навчального часу магістрів складає до 18 годин. Час для самостійної роботи регламентується робочим навчальним планом і повинен становити від 50 до 70% загального обсягу навчального часу здобувача вищої освіти, відведеного для вивчення конкретної дисципліни. За ОП та НП 2020 року освітній процес було оптимізовано та зменшено до 1 року 4 місяців. Загальний бюджет навчального часу складає 90 кредитів ЄКТС (2700 годин), з яких на перший курс припадає 15 ОК, в тому числі дві виробничі практики (перекладацька та експертно-аналітична) (66 кредитів ЄКТС, 406 аудиторних годин та 1574 самостійної роботи), на другому курсі передбачено вивчення 8 ОК (24 кредити ЄКТС, 198 аудиторних годин та 522 самостійної роботи). За результатами соціологічного дослідження здобувачів освітньої програми «Країнознавство» у 2019-2020 н. р. більшість респондентів (92,3%) зазначили, що задоволені розподілом годин між дисциплінами, що читаються.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти регламентована Положенням про дуальну форму здобуття вищої та фахової передвищої освіти в Запорізькому національному університеті (введено в дію 26.11.2019 р.) (<https://cutt.ly/NgsKIXR>). За ОП «Країнознавство» підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою не передбачена. Під час фокус-груп, керівництвом Університету зазначено, що дуальна освіти є пріоритетним вектором роботи. ОП «Країнознавство» має певне впровадження окремих елементів дуальної освіти. Зокрема, декан історичного факультету пан Володимир Мільчев повідомив, що 2 магістрів ОП «Країнознавство» працевлаштовані в Міжнародному аеропорту м. Запоріжжя (за сумісництвом).

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Зміст ОП «Країнознавство» має чітку структуру. Освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання. ОП характеризується сильною мовною підготовкою та підготовкою до проектної діяльності. Структура ОП передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством, через систему електронного забезпечення навчання – СЕЗН ЗНУ. ОП «Країнознавство» передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям. ОП «Країнознавство» має впровадження окремих елементів дуальної освіти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Наявність технічної помилки: в НП та силабусі навчальної дисципліни «Європейська регіоналістика: методологія країнознавчих досліджень» передбачено 6 кредитів ЄКТС, а в ОП «Країнознавство» на зазначений ОК виділено 5 кредитів ЄКТС. Рекомендації: Усунути технічну помилку в ОП. Запровадити практику проведення навчальних дисциплін іноземними мовами, зважаючи на посилену увагу у ОП «Країнознавство» до вивчення іноземних мов здобувачами вищої освіти та високий рівень знання іноземних мов НПП. Беручи до уваги орієнтованість курсу «Теорія міжнародних відносин» на вивчення актуальних проблем міжнародних відносин, ЕГ рекомендує розглянути можливість перейменувати його з більшою відповідністю до підготовки саме магістрів на «Актуальні проблеми міжнародних відносин». Розглянути можливість запровадження за ОП «Країнознавство» підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Зважаючи на наведені сильні сторони і позитивні практики, а також рекомендації щодо подальшого удосконалення ОП «Країнознавство» у контексті критерію 2 експертна група дійшла висновку, що ОП спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії для другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідає рівню В за критерієм 2.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Процедура вступу до ЗВО і за ОП є зрозумілою. Правила прийому на навчання сформульовані в доступній формі та є чіткими, не містять дискримінаційних обмежень та розміщені на веб-сайті ЗНУ (<https://cutt.ly/IgsTfn5>).

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правила прийому враховують особливості ОП «Країнознавство» і розміщені на сайті (<https://cutt.ly/dgsTvig>). На сайті ЗВО можна знайти перелік вступних іспитів і програми вступних випробувань. Згідно з правилами прийому за ОП встановлено такі вимоги для вступників: складання ЄВІ з іноземної мови з мінімальною рейтинговою оцінкою у 100 балів за два блоки тестових завдань згідно чинних вимог (<https://cutt.ly/EggfRLI>), також фаховий іспит «Теорія міжнародних відносин» (<https://cutt.ly/PgsTODJ>). Ці умови визначені для абітурієнтів споріднених спеціальностей, які продовжують своє навчання за тим самим спрямуванням. Якщо абітурієнти виявили бажання навчатися за цією спеціальністю і ОП та мають рівень бакалавра з іншої неспорідненої спеціальності, для них передбачено додаткове вступне випробування, яке має кваліфікаційний характер склав чи ні. Враховуючи епідеміологічну ситуацію, що склалася в Україні, з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), в 2020 році скасовано складання додаткового фахового вступного випробування для вступників, які вступають на навчання для здобуття ступеня магістра на основі ступеня вищої освіти (освітньо-кваліфікаційного рівня), здобутого за іншою спеціальністю (напрямом підготовки). Оцінюючи надану під час акредитації інформацію, зазначимо, що вступне фахове випробування враховує особливості ОП і дає змогу об'єктивно оцінити мінімальний рівень знань, для того щоб продовжити навчання за цим спрямуванням, допоміжна інформація для реєстрації на ЗНО (<https://cutt.ly/igsTC3C>). Зазначені вище позиції відповідають Умовам прийому до закладів вищої освіти в 2020 році (<https://cutt.ly/3gsCVcO>).

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У ЗНУ визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.) та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми. Врегулювання процедури визнання результатів навчання регулюється Положенням про перезарахування навчальних дисциплін та визнання академічної різниці у ЗНУ від 01.12.2015 (<https://cutt.ly/Mggd2SJ>), Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність студентів, аспірантів, докторантів, науково-педагогічних, наукових та педагогічних працівників ЗНУ (введено в дію 01.02.2016 р) (<https://cutt.ly/9gdWvOH>). Визнання результатів навчання в іншому ЗВО та перезарахування дисциплін здійснюється на основі рішення декана на підставі висновку комісії з ліквідації академічної різниці. При перезарахуванні дисципліни зберігається здобута оцінка. Здобувачі вищої освіти мають можливість взяти участь в програмі Національних обмінів «Плацкарт», до якої Запорізький національний університет приєднався у вересні 2019 року. Також студентам запропоновано брати участь у міжнародних програмах обміну «ERASMUS+», ERASMUS+ KA2 MultiEd, ERASMUS+ KA2 DESTIN, долучатися до міжнародної молодіжної організації AIESEC. Приклади академічної мобільності відсутні. ЕГ це пояснили тим, що у зв'язку із введенням карантинних обмежень студенти були позбавлені можливості скористатися даною процедурою.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті є чіткими та зрозумілими та регулюються Положенням ЗНУ про порядок визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті від 28.01.2020р (<https://cutt.ly/kgsYkUb>). Для визнання результатів навчання у неформальній освіті здобувач повинен надати документи (сертифікати, свідоцтва), які підтверджують зміст та результати навчання. Під час фокус-груп, ЕГ отримала інформацію, що за ОП є практика зарахування результатів неформальної освіти, зокрема, студенту 1 курсу П. Казбекову було визнано результати навчання набуті у неформальній освіті за дисциплінами «Проблеми національної та регіональної безпеки» та «Теорія міжнародних відносин», Robert Shuman Institute «Yangleaders XXVI» (Budapesht, September 2019 - January 2020). Зі слів керівництва, здобувачі мають можливість проходити навчання на онлайн платформі Prometheus.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Правила прийому є чіткими та зрозумілими для усіх учасників освітнього процесу, не містять дискримінаційних положень та знаходяться у вільному доступі. Існує чітке врегулювання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, яке регулюється положенням. Встановлений чітко визначений порядок перезарахування дисциплін та визначення академічної різниці. Університет сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти за рахунок участі у міжнародних та внутрішніх програмах мобільності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Пасивність здобувачів вищої освіти ОП «Країнознавство» в програмах академічної мобільності, зокрема в міжнародних. Беручи до уваги, високий рівень знання іноземних мов студентами ОП рекомендуємо популяризувати можливості академічної мобільності серед здобувачів.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Зважаючи на наведені сильні сторони і позитивні практики, а також рекомендації щодо подальшого удосконалення ОП «Країнознавство» у контексті критерію 3 експертна група дійшла висновку, що ОП спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії для другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідає рівню В за критерієм 3.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

ЗНУ у навчанні та викладанні за ОП «Країнознавство» керується Положенням про організацію освітнього процесу у ЗНУ (<https://cutt.ly/DgdqdGp>), Положенням про організацію та методiku проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів Запорізького національного університету (від 30.09.2019р.) (<https://cutt.ly/ogdqPBP>) та Тимчасовим положенням про організацію поточного, семестрового контролю та атестації здобувачів фахової передвищої та вищої освіти із застосуванням дистанційних технологій навчання в ЗНУ (від 21.05.2020р.) (<https://cutt.ly/2gdqS5W>). Визначені форми і методи навчання та викладання в достатній мірі сприяють досягненню програмних цілей та результатів навчання. Серед зазначених в ОП форм навчання є загальноприйняті форми (аудиторні й позааудиторні заняття) та дистанційні форми навчання, зокрема, електронні канали комунікації у системі Moodle, ZOOM, Skype, електронна пошта, чати (Viber, Telegram, Facebook Messenger

тощо). Основою для здобуття освіти під час карантину стала практика розробленої дистанційної освіти системи електронного забезпечення навчання (СЕЗН ЗНУ), а також застосування онлайн платформ Zoom, Skype, Google Meet. Здобувачі вищої освіти за ОП «Країнознавство» підтвердили, що на заняттях активно використовуються інтерактивні форми із мультимедійними засобами навчання. Одним із проявів студентоцентрованого підходу до навчання є можливість обирати індивідуальну траєкторію навчання. Позитивною практикою є наявність силабусів до кожної навчальної дисципліни, які розміщені в системі Moodle. Проявом студентоцентрованого підходу та дотримання принципів академічної свободи є активна позиція Студентської ради, яка, зокрема, ініціює обговорення щодо задоволеності студентами формами та методами навчання. Під час зустрічі з представниками студентської ради історичного факультету, ЕГ дізналась, що 21 вересня 2020 року, відбувся круглий стіл з обговорення проблем дистанційного навчання (<https://cutt.ly/QgdiqsJ>), результатом якого стали рекомендації до студентів та викладачів під час дистанційного навчання. Зокрема, вести систематичне та зрозуміле студентам заповнення журналів академічних груп з дисциплін у Moodle; проставлення балів за виконану студентом роботу має носити прозорий характер та, у разі низької оцінки, містити 2-3 речення із перерахуванням зауважень до роботи. Під час зустрічі з фокус групами, ЕГ переконалась, що здобувачі вищої освіти мають можливість оцінювати якість викладання навчальних дисциплін викладачем, що враховується під час проведення атестації науково-педагогічних працівників. За результатами соціологічного дослідження здобувачів освітньої програми «Країнознавство» у 2019-2020 н. р. більшість респондентів (92,3%) зазначили, що задоволені методами проведення навчальних занять.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Загальна інформація щодо основних вимог, цілей та змісту навчання, порядку та критеріїв оцінювання міститься в силабусах, які розміщено у СЕЗН ЗНУ та на сайті ЗНУ. Силабуси та робочі програми по кожній з навчальних дисциплін містять інформацію щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання. Інформування здобувачів відбувається через сайт університету, сторінки в соціальних мережах та месенджерах, електронну пошту, напряду від науково-педагогічних працівників на початку вивчення кожної дисципліни. Під час зустрічі здобувачі підтвердили, що на першому занятті викладачі їм роз'яснюють вимоги до навчання, особливості оцінювання, вони є ознайомлені щодо результатів навчання в межах конкретної освітньої компоненти та не мають проблем у розумінні поданої їм інформації.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Під час реалізації ОП «Країнознавство» здобувачі мають сприятливі умови для поєднання навчання і досліджень. За словами Гаранта, існує практика залучення студентів до наукових проєктів, проблемних груп, проведення соціологічних опитувань, участі у міжнародних, всеукраїнських конференціях, загальноуніверситетській науковій студентській конференції «Молода наука» (<https://cutt.ly/FgdEhmz>), а теми кваліфікаційних робіт магістрів узгоджуються з науковими інтересами викладачів кафедри. Під час зустрічі здобувачі підтвердили свою наукову активність, зазначили, що беруть участь у щорічних конференціях «Молода наука» та мають публікації у збірниках наукових праць. Так, здобувачка пані Фаріда Гулієва нагороджена грамотою Ректора ЗНУ за наукові досягнення 2019-2020 н.р. А здобувачка пані Анна Мануйлова брала участь у 3-му Всеукраїнському конкурсі студентських науково-популярних есе «Трансформація сучасної світосистеми» (Київ 2019р.) та отримала відзнаку за науково-популярне есе «Формування громадської думки щодо королівської родини та інституту монархії у Британських ЗМІ». Експертній групі було надано інформацію щодо участі здобувачів в науковій діяльності (додається до звіту). Аналіз наукової роботи свідчить про регулярність участі магістрів в науковій студентській конференції «Молода наука» та про запровадження нової практики написання наукових статей спільно з науковим керівником, зокрема, англійською мовою (Маклюк О.М., Гулієва Ф.Р. Основні виміри формування політики пам'яті у пострадянському Азербайджані. Збірник наукових праць «Гілея: науковий вісник», Випуск 156 (5), 2020. С.79-86., Cherkasov S.S., Matrevych K.K. Transformation of the Nordic countries' foreign policy strategies in the context of the modern European security system crisis (2014-2018) Zaporizhzhia Historical Review, №2 (54) 2020 та Maklyuk O.M. Volkova V.V. Manuylova A.M. The royal family image in the British media Zaporizhzhia Historical Review. №2 (54), 2020).

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

В відомостях самооцінювання зазначено та під час зустрічі з фокус-групами було з'ясовано, що викладачі оновлюють навчальний контент (робочі програми, силабуси) з урахуванням нових наукових досягнень і протягом навчального семестру забезпечують здобувачам освіти доступ до нього в паперовому та електронному вигляді через систему електронного забезпечення навчання Moodle та на сайті Університету (<https://cutt.ly/IgdT7VM>). Вибірковий аналіз силабусів навчальних дисциплін «Дослідницькі центри з міжнародних відносин у сучасному світі», «Теорія міжнародних відносин», «Геополітика країн пострадянського простору» «Перекладацька практика», «Схід-Захід: проблеми взаємодії», «Інформаційно-аналітичне забезпечення зовнішньої політики», «Європа: криза мультикультуралізму», «Європейська регіоналістика: методологія країнознавчих досліджень» показав, що при

оновлені більшості ОК були враховані останні вітчизняні та зарубіжні дослідження у галузі міжнародних відносин. Тим не менше, аналіз змісту показав, що частину інформації варто оновити. Особливо це стосується списку літератури для вивчення дисциплін «Схід-Захід: проблеми взаємодії» «Європейська регіоналістика: методологія країнознавчих досліджень», в яких найновіші публікації датуються 2011-2012 рр. Рекомендуємо, під час оновлення ОК враховувати наукові публікації викладачів, які забезпечують навчальний процес.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

ОП «Країнознавство» реалізується у відповідності до Стратегії інтернаціоналізації Запорізького національного університету (введено в дію 23.06.2020 р.) (<https://cutt.ly/TgdLRd4>), Плану інтернаціоналізації Запорізького національного університету (введено в дію 23.06.2020 р.) (<https://cutt.ly/vgdLLf4>), Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність студентів, аспірантів, докторантів, науково-педагогічних, наукових та педагогічних працівників ЗНУ (введено в дію 01.02.2016 р.) (<https://cutt.ly/9gdWvOH>). Інформація про можливості участі у міжнародних обмінах, проєктах, конкурсах оприлюднюється на сайті Відділу міжнародних зв'язків ЗНУ (<https://cutt.ly/FgdEmdu>). Інтернаціоналізація в рамках ОП «Країнознавство» має наступні найбільш помітні напрямки: Запрошення до проведення занять фахівців іноземних ЗВО (Звягіна О.М., Варшавський університет, професор Джиммі Хілл, США); Читання лекцій викладачами ЗНУ в іноземних ЗВО (доц. Омельченко А.В. Університет м. Любляна (Словенія)); Участь викладачів ОП у проєктах ERASMUS+ на пряму Жана Монне («European Values in Literary Arts (EUVOLIA)», академічний координатор доц. Черкасов С.С. та «Tailoring European Memory Politics for Peacemaking in Ukrainian Society», керівник модуля – доц. Маклюк О.М.); Наукове стажування за міжнародною програмою ICM Erasmus+ (доц. Черкасов С.С. Університет Фоджи (Італія)); Участь науково-педагогічних працівників у міжнародних стажуваннях (проф. Мільчев В.І. м.Берлін, Німеччина, м.Уху, КНР, проф. Давлетов О.Р. м.Єрусалим, Ізраїль, м.Берлін, Німеччина, м.Освенцим, Польща, м.Вільнюс, Литва, доц. Маклюк О.М. м.Освенцим, Польща); Наявність в університеті програми подвійного диплому відповідно до угод про співпрацю між ЗНУ та Полонійною Академією (м. Ченстохова, Польща), Університетом ім.Яна Длугоша (м.Ченстохова, Польща), Вищою школою охорони праці (Катовіце, Польща); Можливість проходити міжнародну практику та стажування у Туреччині та Болгарії відповідно до угод про співпрацю; Можливість участі у програмах академічної мобільності (Еразмус+, Інститут Магдебург-Стендаль, Німеччина, Поморська академія в Слупську, Польща, Вроцлавський університет, Польща, Університет Любляни, Словенія, Аньхойський університет, КНР. Результати фокус-груп з науково-педагогічним персоналом, здобувачами вищої освіти та адміністрацією, їх аналіз та порівняння підтвердили вищенаведену інформацію.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Використання сучасних методів навчання і викладання, які сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання. Університет впроваджує студентоорієнтований підхід. Здобувачі в повному обсязі володіють інформацією про цілі, зміст та програмні результати навчання, порядок та критерії оцінювання у межах освітніх компонентів. ЗНУ забезпечує поєднання навчання та дослідження. Затверджена стратегія інтернаціоналізації. Реалізація НПП міжнародних наукових проєктів в рамках Програми ЄС Erasmus+ за напрямом Програми ім. Жана Моне.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

В ряді силабусів частка новітньої літератури (останні 5 років) в списках рекомендованих джерел є незначною. Незважаючи на високий рівень мовної підготовки та політику інтернаціоналізації, яку запроваджує Університет, здобувачі демонструють низький рівень участі у міжнародних стажуваннях, у програмах академічної мобільності. Рекомендації: 1) Інтенсифікувати оновлення змісту силабусів на основі сучасних практик та наукових досягнень викладачів. 2) Сприяти більш активному залученню здобувачів ОП «Країнознавство» до міжнародних стажувань та програм академічної мобільності.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Зважаючи на наведені сильні сторони і позитивні практики, а також рекомендації щодо подальшого удосконалення ОП «Країнознавство» у контексті критерію 4 експертна група дійшла висновку, що ОП спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії для другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідає рівню В за критерієм 4.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Основна інформація про оцінювання поточних знань міститься у силабусах (<https://cutt.ly/bgsKOto>). Зазначена інформація роз'яснює всі питання про ОК, кількість кредитів, компетентності, форми контролю та розклад курсу за темами. Загалом форми контролю є стандартизованими. На фокус-групах студенти та викладачі повідомили, що на початку кожного курсу здобувачам освіти роз'яснюють програму ОК та форми контролю. Всі питання підсумкового контролю регламентуються «Положенням про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ» від 27.09.2019 (<https://cutt.ly/tgsKLdR>), «Положенням про Екзаменаційну комісію з атестації здобувачів вищої освіти у ЗНУ» від 29.10.2019 (<https://cutt.ly/2gsKZye>), «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в ЗНУ» від 18.12.2015 (<https://cutt.ly/xgsKXcS>). Також для можливості дистанційного навчання ЗВО використовує систему Moodle, в якій розміщені всі необхідні матеріали про, що ЕГ переконалася під час фокус-групи. Крім того, здобувачі вищої освіти зазначили, що мають змогу використовувати інші інформаційні системи. Форми контролю та критерії оцінювання є зрозумілими для здобувачів.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Аналіз внутрішніх документів та результати зустрічей, дали можливість ЕГ встановити, що атестація здобувачів вищої освіти здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи відповідно до Стандарту вищої освіти. В результаті аналізу ОП ЕГ підтвердила наявні зміни відповідно до стандарту вищої освіти зі спеціальності 291 – «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» затверджено наказом МОН України 04.08.2020 р. № 1003 (погоджено Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, протокол № 14 від 23.04.2020 р.). Вимоги до кваліфікаційної роботи в ОП сформульовані у відповідності до Стандарту: «магістерська робота містить в собі складну задачу або проблему в сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов та вимог». В ЗНУ прийнято «Кодекс академічної доброчесності», затверджений протоколом Вченої Ради ЗНУ від 31.10.2018 р. (<https://cutt.ly/bgsKxrw>). Здобувачі вищої освіти дотримуються вимог академічної доброчесності, кваліфікаційна робота не може містити плагіату. Робота допускається до захисту тільки за умови проходження перевірки програмою UniCheck. Під час роботи з фокус-групами ЕГ дізналися, що всі кваліфікаційні роботи за 2019 рік розміщені у репозитарії ЗНУ (<https://cutt.ly/ngfP8M6>), а роботи, які були захищені у 2020 році, будуть розміщені до кінця року та, за потреби, будуть перевірятися на плагіат повторно.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти визначена внутрішніми документами, які регулюють процедуру проведення контрольних заходів у ЗНУ: 1. Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового контролю навчання студентів від 30.09.2019 (<https://cutt.ly/RgsLmSE>), 2. Кодекс академічної доброчесності від 30.10.2018 (<https://cutt.ly/NgsLEjd>). Відповідно до політики відкритості всі документи є оприлюдненими на офіційному сайті ЗВО (<https://www.znu.edu.ua/3641.ukr.html>) та в Системі електронного забезпечення навчання ЗНУ. Всі ці документи забезпечують чіткість та зрозумілість проведення контрольних заходів. Здобувачі освіти, на підставі вище зазначених документів, мають змогу подати апеляцію у разі незгоди з отриманою оцінкою. Питання оскарження результатів контрольних заходів під час проведення екзаменаційних та залікових сесій розглядає апеляційна комісія. Склад апеляційної комісії визначається ректором університету (п. 4.6.8. Положення про організацію освітнього процесу в ЗНУ), до складу входять декан відповідного факультету, заступник декана з навчальної роботи, завідувач кафедри, голова профспілки, голова студентської ради, голова студентської профспілки. Під час зустрічі з фокус-групами здобувачі зазначили, що вони ознайомлені із правилами проведення контрольних заходів та не мали підстав оскаржувати їх результати. Вся інформація щодо проведення контрольних заходів є у відкритому доступі та розміщена на сайті ЗНУ.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

ЗНУ розробили та прийняли Кодекс академічної доброчесності від 30.10.2018 (<https://cutt.ly/NgsLEjd>), що врегульовує усі питання, які стосуються дотримання правил поведінки та використання інформації, яка може містити в собі плагіат. В разі виявлення порушень, роботу розглядає Рада з академічної доброчесності. На зустрічі з ЕГ ректор пан Микола Фролов зазначив, що керівництвом ЗНУ пропагується нульова толерантність до плагіату, в разі порушення норм доброчесності з НПП не продовжують контракти. Працівники університету дотримуються та популяризують політику доброчесності. Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ (<https://cutt.ly/ggsZLcp>). Здобувачі вищої освіти підтвердили свою поінформованість про ці документи. У силабусах міститься інформація про політику академічної доброчесності, зазначається, що таке плагіат. Приклади оформлення цитувань є на Moodle. Проводиться активна робота щодо популяризації академічної доброчесності за сприяння SAIUP – Проєкту сприяння академічній доброчесності в Україні, що реалізується Американською радою за підтримки посольства США в Україні, що є важливим показником внутрішньої культури учасників навчального процесу. Під час зустрічей у фокус-групах з'ясували, що для популяризації проводять круглі столи на тематику академічної доброчесності. Працівники університету проводять роз'яснювальні роботи та надають допомогу у разі виникнення труднощів. Здобувачі підтвердили, що усі письмові роботи, що виконуються слухачами, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення UniCheck. Однак, під час спілкування з фокус-групами, ЕГ отримала суперечливу інформацію щодо припустимого відсотка використання текстових запозичень в роботах здобувачів: магістри та викладачі не змогли дати чітку відповідь, який має бути відсоток оригінальності під час проведення перевірки академічних текстів на наявність плагіату.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Форма атестації здобувачів вищої освіти відповідає наявному стандарту. Чітка та прозора процедура апеляції контрольних заходів. Наявність Ради з академічної доброчесності. Створено та частково наповнено репозитарій з кваліфікаційними роботами.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Слабкою стороною є відсутність відсоткового порогу використання текстових запозичень. З метою більш чіткого розуміння рівня унікальності випускних кваліфікаційних робіт рекомендуємо встановити фактичні показники відсотків, які визначають рівні оригінальності кваліфікаційної роботи. Наприклад, рівні («допустимий», «низький», «незадовільний»), що вимірюються як: «допустимий», якщо показник оригінальності становить 70-100% – кваліфікаційна робота допускається до захисту; «низький», якщо показник оригінальності становить 40-69% – студенту потрібно перевірити та виправити посилання, робота потребує доопрацювання та повторної перевірки на плагіат; «незадовільний», якщо показник оригінальності становить менше 40% – робота відхиляється без права подальшого розгляду. Відповідний % оригінальності тексту може встановлюватись для кожної окремо спеціальності (освітньої програми) рішенням випускової кафедри і повинні бути не меншими за значення типового рівня оригінальності.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Зважаючи на наведені сильні сторони і позитивні практики, а також рекомендації щодо подальшого удосконалення ОП «Країнознавство» у контексті критерію 5 експертна група дійшла висновку, що ОП спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії для другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідає рівню В за критерієм 5.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Викладання дисциплін ОП забезпечують 3 доктори історичних наук та 1 доктор економічних наук, 7 кандидатів історичних наук. Науково-педагогічний склад сформований викладачами з різними науковими інтересами. У результаті вивчення інформації про викладацький склад, що забезпечує процес реалізації ОП «Країнознавство», а саме даних: - про освіту; - науковий ступінь та вчене звання; -про підвищення кваліфікації та стажування, в тому числі і міжнародні; - публікаційну активність, які відображені на сайті ЗВО (<https://cutt.ly/EgsNEkw>), а також результати зустрічей, проведених під час он-лайн візиту, дозволяє ЕГ констатувати, що академічна кваліфікація НПП зазначена у звіті про самооцінювання сприяє досягненню поставлених цілей ОП «Країнознавство» та програмних результатів навчання. Наукові досягнення та праці НПП відповідають змісту ОК. Більшість НПП володіють кількома іноземними мовами. Професійна кваліфікація НПП також підтверджується їх практичним досвідом роботи у різноманітних ГО, державних та інших установах: Запорізька обласна державна адміністрація, Запорізьке наукове товариство ім. Я. Новицького, безприбуткова організація “Global Volunteers” (США), Запорізьке обласне товариство дослідників історії та культури Центральної та Східної Європи тощо. Викладачі ОП є членами національної громадської організації «Всеукраїнської асоціації політичних наук» (м. Київ). За результатами роботи ЕГ було встановлено, що викладачі систематично проходять підвищення кваліфікації, беруть участь у міжнародних стажуваннях, наукових проєктах, конференціях та семінарах, пишуть наукові роботи із залученням здобувачів освіти. Серед НПП двоє мають публікації у Scopus (пан Станіслав Черкасов та пані Анна Переверзева).

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедура конкурсного відбору НПП є прозорою та відкритою, ЗВО подає оголошення про вакантні посади у Запорізьку обласну академічну газету (<https://cutt.ly/oggmznK>). Вченою радою ЗВО затверджено (протокол №9 від 28.04.2020 р.) «Положення про порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладення з ними контрактів (трудовах договорів)» (<https://cutt.ly/egsNSbl>) В процесі зустрічей з НПП та представником відділу кадрів було встановлено відповідність процедури конкурсного відбору вище зазначеному положенню. За наданою інформацією відділу кадрів ЗВО, на ОП всі НПП працюють за контрактом, окрім Шиханова Руслана, який має взяти участь у конкурсі найближчим часом. При конкурсному відборі враховується рейтинг НПП, що визначається за чітко прописаними критеріями, які затверджені Вченою радою ЗВО (протокол № 6 від 28.01.2020р.) «Критерії рейтингового оцінювання науково-педагогічних працівників Запорізького національного університету» (<https://cutt.ly/6gsNJtP>). У ЗВО прийнято «Порядок присвоєння вчених звань науково-педагогічним працівникам Запорізького національного університету» затверджений вченою радою ЗВО (протокол № 12 від 18.06.2018 р.) (<https://cutt.ly/LgsN1pI>). Здобуті вчені звання впливають на рейтинг викладача, який в свою чергу, може впливати на термін укладення трудових договорів. Відповідна процедура конкурсного відбору дозволяє забезпечити якісний та професійний склад НПП, а також високий рівень реалізації ОП.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

ЗВО має низку укладених договорів з різноманітного роду організаціями та підприємствами, з якими ЕГ мала можливість ознайомитися під час акредитаційного візиту: - компанією INTERNOB MEN (Болгарія) про проходження практики та стажування студентами ЗНУ; - компанією BB STFF ORGANIZASYON ANIMASYON TURIZM SAN.LTD.STI (Туреччина) про проходження практики та стажування студентами ЗНУ; - почесне консульство республіки Болгарія в Україні про проходження практики та стажування студентами ЗНУ; - ТОВ “МЕТІГВЕСТ ХОЛДІНГ” - меморандум про співпрацю у різноманітних сферах; - та іншими. Під час фокус-груп, ЕГ переконалася, що роботодавці активно долучаються до організації освітнього процесу та сприяють практичній підготовці здобувачів освіти. - Керівник Управління зовнішніх зв'язин та зовнішньоекономічної діяльності Запорізької обласної державної адміністрації пан Артур Бойко повідомив ЕГ, що він є головою Експертної комісії за цією ОП. - Заступник директора Міжнародного аеропорту Запоріжжя пан Степан Козарь, під час зустрічі з ЕГ підтвердив, що студенти ОП “Країнознавство” працюють в аеропорті за сумісництвом. - Начальник Управління міжнародних відносин та релігій Департаменту культури, туризму, національностей та релігій ЗОДА пан Павло М'яло підтвердив, що для студентів є пропозиції практичної підготовки, студенти активно на них погоджуються. Практична підготовка полягає у участі студентів в організації зустрічей міжнародних делегацій при ЗОДА. - Начальник юридичного відділу профспілкового комітету ПАТ «Запоріжсталь» пан Ігор Чумаченко, підтвердив залучення студентів до проходження практики на підприємствах Запорізької області, які пов'язані з ПАТ «Запоріжсталь». На історичному факультеті було створено Раду роботодавців (протокол Вченої ради №13 від 15.05.2020), один з комітетів якої опікується ОП Країнознавство. У травні 2020 р. було проведено обговорення ОП із стейкхолдерами, відео даної конференції викладено у вільному доступі <https://cutt.ly/TgaHDxX>. За підсумками конференції було внесено зміни у ОП (витяг з протоколу засідання кафедри історії та міжнародних відносин № 11 від 9.06.2020).

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

До освітнього процесу залучаються професіонали-практики. На історичному факультеті ЗНУ відбулася лекція президентки Української асоціації дослідників жіночої історії Оксани Кісь (<https://cutt.ly/sgaHD2S>). Американський професор Джиммі Хілл прочитав лекції студентам історичного факультету (<https://cutt.ly/QgaHFPe>). Зустріч з представниками ЄС в Україні, зокрема з радником з питань преси та інформації представництва Європейського Союзу Давидовою Вікторією та експертом Team Europe з гендерних питань Дроздовською Оксаною (<https://cutt.ly/PgaHGd2>). У 2020-2021 н.р. заплановані гостьові лекції керівника управління зовнішніх зносин та зовнішньоекономічної діяльності ЗОДА пана Артура Бойка. Гарантом ОП було надано доступ до рецензій на ОП «Країнознавство» від вітчизняних науковців інших ЗВО, а також від колег з Республіки Польща. Варто зазначити і те, що частина НПП за цією ОП є діючими практиками, членами різноманітних організацій. Пан Михайло Станчев працює за сумісництвом у ЗНУ, основне місце праці ХНУ ім. Каразіна, має значний досвід роботи на міжнародній арені, був керівником ряду зовнішньоекономічних установ України, організацій із зв'язків з Болгарією тощо. Пан Руслан Шиханов працював помічником голови Запорізької обласної державної адміністрації, а також начальником відділу забезпечення діяльності керівництва Запорізької обласної державної адміністрації.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

ЗВО сприяє професійному розвитку шляхом, що врегульовано положенням про підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників ЗНУ затверджене ректором від 01.10.2015р. (<https://cutt.ly/fggRceG>). В ЗНУ працюють Центр післядипломної освіти, Центр освітніх послуг для іноземних громадян, Школа Конфуція, Центр інтенсивного вивчення іноземних мов, Французький лінгвістичний центр, Центр німецької мови, партнер Гете-інституту. Керівництво ЗНУ сприяє наданню доступу до безкоштовного вивчення іноземних мов. При розмові з керівництвом було встановлено факт того, що декан факультету пан Володимир Мільчев отримав змогу безкоштовно відвідувати курси іноземної (англійської) мови при університеті. Також ЗВО надає можливість студентам, НПП та іншим бажаючим вивчати китайську мову у школі «Конфуція» (<http://sites.znu.edu.ua/confucius/>). При ЗВО функціонує школа педагогічної майстерності. Положення «Про школу педагогічної майстерності» затверджене ректором від 04.01.2015 р. (<https://cutt.ly/qgsdwPA>). НПП працівниками ЗНУ відвідали такі семінари і тренінг: Шиханов Р.Б. - на базі спільного проекту ЗНУ та Міжнародної ради досліджень та обмінів (IREX) – Інтенсивний тренінговий інститут з методології медіадосліджень (березень-жовтень 2017 р.); - на базі ЗНУ в рамках спільного Америко-українського проекту «Інформаційна війна у сучасному медіапросторі: регіональний вимір та досвід антипропаганди для молоді» (листопад 2017-травень 2018 р.). Волкова В.В. - міжнародне підвищення кваліфікації «Хмарні сервіси для онлайн навчання на прикладі платформи Zoom», 31.08-07.09 2020 року м. Люблін, Польща (сертифікат ES №0809/2020 від 07.09.2020); - підвищення кваліфікації (стажування) в Національному університеті «Запорізька політехніка», кафедра теорії та практики перекладу, 07.09.2020-07.10.2020 (Витяг з протоколу засідання кафедри ділової комунікації № 1 від 26.08.2020 р.). Вище зазначені факти, а також особисті розмови з НПП дозволяють стверджувати, що ЗВО активно сприяє професійному розвитку викладачів.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Мотивація працівників здійснюється на основі додатку 12 до Колективного договору, затвердженого Конференцією трудового колективу ЗНУ Протокол № 1 від 26.12.2017 р., зі змінами і доповненнями (<https://cutt.ly/Ngff8Jz>). Під час зустрічі з керівництвом ЗНУ, ЕГ дізналася, що у 2020 р. було збільшено розмір премій за наукові здобутки. Варто зазначити те, що НПП підтвердили виплату премій за захист кандидатської роботи 15 тис. грн, докторської роботи 30 тис. грн. та за публікацію статей у наукометричних журналах. Публікація статті у виданні, що входить до Scopus/Web of Science - 5000 грн. (1 квартал), 4000 грн. (2-4 квартали або без квартала). Кожне підвищення на одиницю значення h-індексу в Scopus/WoS: h=2; h=3 – 5 тис. грн.; h=4,5 – 7 тис. грн.; h=6, 7, 8, 9 - 10 тис. грн.; h=10 і вище – 15 тис. грн. Крім того, під час фінальної зустрічі, ректором ЗНУ було висловлено думку щодо необхідності встановити надбавку усім гарантам ОП.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Дієве залучення роботодавців до освітнього процесу. Наявний практичний досвід роботи НПП у різноманітних організаціях та структурах. Знання кількох іноземних мов НПП. Потужна система фінансового мотивування НПП. Сприяння професійному розвитку викладачів: можливість вивчати англійську мову на безкоштовній основі,

наявність школи «Конфуція», яка може стати основою для розвитку більш тісних відносин з китайськими університетами, а також новим курсом у розвитку даної ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

До слабких сторін можна віднести те, що зустрічі з професіоналами практиками та їх залучення до аудиторних занять мають епізодичний характер. Рекомендуємо ЗВО розглянути можливість планування таких занять, відео-конференцій, круглих столів тощо у навчальному процесі з певною періодичністю. Невисокий рівень публікаційної активності у виданнях, індексованих у наукометричних базах Scopus і Web of Science. Враховуючи хороші матеріальні стимули, рекомендуємо збільшити кількість публікацій у виданнях, індексованих у наукометричних базах Scopus і Web of Science.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ОП забезпечена якісним та професійним складом НПП. Усі підкритерії якісно корелюють між собою та доповнюють один одного. Зважаючи на вище зазначене, ЕГ може зробити висновок що ОП відповідає рівню В за 6 критерієм.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Під час зустрічі-огляду матеріально-технічної бази ЕГ ознайомила з її поточним станом. Крім того, Гарантом надано відео матеріал, який знаходиться за посиланням <https://youtu.be/mT8somS6PQA>, а також в процесі акредитації ЗВО надав на прохання ЕГ фото гуртожитків ЗВО, умови у яких є задовільними. Аналіз наданих матеріалів, зустрічі з НПП та здобувачами освіти дозволили встановити, що матеріально-технічна база ЗВО задовольняє вимоги ОП. Ведуться роботи з її постійного вдосконалення. У гуртожитках було оновлено насосну систему та встановлено бойлери, які забезпечують безперебійне постачання гарячої води. Під час розмови з адміністрацією ЗВО, ЕГ дізналась, що у 2020 р., ЗНУ виграв державний грант на модернізацію теплокомунікацій. За допомогою відеоогляду під час огляду матеріальної бази ЕГ було з'ясовано, що наявна досить потужна Наукова бібліотека, яка поділяється на декілька комфортабельних читальних залів. Архів бібліотеки налічує понад 920 тис. примірників друкованих та електронних видань, а також забезпечує доступ до відкритих архівів, міжнародних наукометричних баз Web of Science, Scopus. ЗВО демонструє високий рівень забезпечення матеріально-технічними засобами аудиторій, деканату та кабінетів НПП, що продемонстровано за допомогою відео-екскурсії та підтверджено в результаті фокус-груп. Навчальний процес за ОП забезпечений комп'ютерними класами з моноблоками, лекційними аудиторіями з моніторами та проекторами, також присутні класи з багатофункціональними дошками для занять з іноземних мов.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

У ЗВО наявна потужна бібліотека, яка надає вільний доступ НПП та здобувачам освіти до наукометричних баз даних, а також до власного електронного фонду. У бібліотеці сформовано фонд рідкісних книг, у якому книги датуються з 1897 р. У холі бібліотеки наявна експозиція передплачених журналів за ОП ЗВО. Значна кількість представлених екземплярів бібліотечного фонду іноземною мовою. Електронний каталог бібліотеки ЗВО представлений понад 1 млн. записів та є одним з найбільших в Україні. Каталог створений силами бібліотеки за підтримки інформаційного центру ЗВО. Цей каталог доступний у формі мобільного додатку для смартфонів. Зал інформаційних ресурсів бібліотеки ЗВО обладнано 20 комп'ютерами та інтернетом. Директорка наукової бібліотеки пані Ніна Чала, запевнила ЕГ під час зустрічі, що доступ до наукометричних баз даних та інших інформаційних сервісів ЗНУ є вільним та безоплатним. ЗВО надається можливість НПП вивчати безкоштовно англійську мову у Центр інтенсивного вивчення іноземних мов. ЗВО надає вільний доступ до спортивної інфраструктури, яка є досить розвиненою та забезпечує заняття у різноманітних секціях. Інформацію про заплановані спортивні заходи, зокрема спартакіади та універсиади можна дізнатись за посиланням на сайті

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

ЗВО дійсно забезпечує відкрите та доброзичливе середовище для навчання та здоров'я здобувачів вищої освіти. Є можливості для задоволення усіх потреб та інтересів НПП та студентів. Студентам та викладачам проводяться інструктажі з питань протипожежної безпеки та охорони праці. Під час зустрічі з представниками студентського самоврядування, ЕГ повідомили, що студентське самоврядування має власний бюджет, який наповнюється комерційними коштами ЗВО у розмірі 1% від вартості навчання студентів за кошти фізичних/юридичних осіб. Студенти можуть на власний лад розпоряджатись цими коштами, а також за необхідності оновлювати техніку та меблі за допомогою коштів університету. ЗВО надано доступ здобувачам освіти відвідувати психолога.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

ЗВО забезпечує всебічну підтримку здобувачам освіти. Освітня підтримка та організаційна складова регламентується такими документами: «Порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін у ЗНУ» від 25.02.2020 р. «Положення про порядок перезарахування навчальних дисциплін та визначення академічної різниці у ЗНУ» від 01.12.2015 р. «Положення Запорізького національного університету про порядок визначення результатів навчання, отриманих у неформальній освіті» від 28.01.2020 р. «Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ» від 23.09.2019 р. «Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти ЗНУ» від 14.06.2019 р. «Положення про дуальну форму здобуття вищої та фахової передвищої освіти в ЗНУ» (поки форма дуальної освіти на ОП «Країнознавство» не застосовується у повному обсязі) від 26.11.2019р. «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ» від 18.12.2018 р. Соціальна підтримка забезпечується заходами, які регламентовані положеннями: «Положення про переведення студентів Запорізького національного університету на бюджетну форму навчання, підготовка яких здійснюється за кошти фізичних та юридичних осіб» від 26.04.2016 р.(за даною ОП такий перевід було здійснено). «Положення про стипендіальну комісію ЗНУ» від 31.01.2017 р. «Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ» від 30.05.2017 р. Інформаційна та консультативна складова надається здобувачам освіти структурними підрозділами ЗВО та штатним психологом. Проводяться опитування серед здобувачів освіти з метою покращення умов навчання. У зв'язку з бажанням здобувачів освіти, результати опитування були вилучені з сайту ЗВО, але сформовано звіт за результатами цього опитування освітньої програми «Країнознавство» (2019-2020н.р.). У соціальних мережах створені сторінки для діючих студентів (<https://www.instagram.com/osvitaznu/?igshid=16jjxlka9pz85>) та випускників ЗВО (<https://www.facebook.com/groups/439643109986685>) з метою інформування щодо останніх новин у ЗВО. Також ведеться рубрика “Історія успіху випускників ЗНУ” (<https://cutt.ly/pgdoVXT>). Для студентів у корпусах ЗНУ розташовані скриньки довіри, через які можуть вноситись пропозиції та зауваження. Але відсутня її електронна версія. Студентським самоврядуванням створено у Telegram чат-бота (Кліо | BOT) (@histfacbot). Завдання бота є надання великого обсягу інформації щодо консультацій викладачів, часу проведення занять, рекомендацій щодо оформлення списку використаних джерел та іншої інформації необхідної для здобувачів у освітньому процесі. У ЗВО існує електронна форма запиту інформації <https://cutt.ly/5gdqxql> та Запорізька обласна академічна газета <https://web.znu.edu.ua/gazeta/>.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

За даною ОП здобувачі освіти з особливими освітніми потребами не навчаються. Навчальні корпуси ЗВО та інші будівлі обладнані пандусами. Представники Студентської ради підтвердили, що для таких студентів формується розклад занять відповідно до їх потреб, зазвичай заняття проводяться на 1-му поверсі. Також у ЗВО є адаптовані туалетні приміщення для здобувачів з особливими освітніми потребами.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

В ЗНУ існує практика розміщенні інформації щодо вирішення конфліктних ситуацій у силабусах навчальних дисциплін. Так зазначено, що порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками

та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ (від 25.02.2020р.)(<https://cutt.ly/iggDUmn>). Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ (від 30.05.2017 р.) (<https://cutt.ly/JggDF6U>); Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ (від 30.05.2017) (<https://cutt.ly/ZggDK6j>). Інформація отримана під час зустрічей з фокус-групами дозволяє стверджувати, що здобувачі освіти та НПП ознайомлений з зазначеними положеннями та розуміють, що повинні робити у разі виникнення конфліктних ситуацій. На даний момент таких ситуацій не виникало.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Високий рівень студентського самоврядування та наявність у них власного бюджету для реалізації ініціатив і проєктів. Створення Телеграм-бота, як однієї з складових інформаційного забезпечення здобувачів освіти. Великий за обсягом бібліотечний фонд та комфортні приміщення читальних залів з комп'ютерним забезпеченням, Wi-Fi, доступом в Інтернет та вільним доступом до багатьох наукометричних баз даних. Наявність формалізованих документів для вирішення конфліктних та інших ситуацій. Різноманітні спортивні гуртки.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Відсутність електронної скриньки довіри, яка б особисто контролювалась ректором та/або його заступниками. Рекомендуємо створити таку електронну скриньку. Переглянути та, за необхідності, оновити нормативні документи Запорізького національного університету, що регламентують освітній процес (є положення датовані ще з 2015 р. (<https://cutt.ly/OgfOhLo>) та (<https://cutt.ly/OgfOlRS>).

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Враховуючи вище описане, можна стверджувати, що освітнє середовище ЗНУ повністю забезпечує реалізацію цілей ОП та надає всебічну підтримку здобувачам освіти. Експертна група дійшла висновку, що ОП «Країнознавство» відповідає рівню В за Критерієм 7.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

ЗНУ відповідно до «Положення про розроблення та оформлення освітньої програми ЗНУ» затвердженого від 28.01.2020 р. (<https://cutt.ly/dgdioDd>) здійснює щорічний перегляд ОП. Зустріч зі студентами та роботодавцями, а також з випускниками та іншими стейкхолдерами підтвердили їх активну участь у обговоренні ОП та внесенні змін за їх участі. Громадське обговорення ОП доступне на сайті ЗВО (<https://cutt.ly/ygdoDRx>), де, за допомогою електронної пошти, стейкхолдери мають можливість надавати свої пропозиції. Проте, відсутня історія пропозицій та втілених змін за ОП попередні роки. Це б дозволило детальніше аналізувати динаміку зміни ОП в процесі наступних акредитацій. У ЗНУ наявна практика опитування здобувачів освіти щодо якості викладання дисциплін (<https://cutt.ly/eggSwqK>), якості освіти (<https://cutt.ly/tggZe16>), анкетування студентів з метою виявлення недоліків та встановлення пропозицій щодо удосконалення ОП, методів навчання та інших складових освітнього процесу. Керівник пресслужби Сокульський Є.А. за клопотанням студентського самоврядування та за дорученням Вченої ради вилучив з офіційного сайту результати опитування здобувачів освіти (протокол засідання вченої ради ЗНУ від 15.06.2020), але сформовано звіт за результатами опитування здобувачів вищої освіти щодо освітньої програми «Країнознавство» (2019-2020 н. р.) к.с.н., доцентом кафедри соціології ЗНУ Ратушною Т.О. (додається до звіту). Така позиція здобувачів та реакція на це з боку керівництва, свідчить про справжній студентоцентризований підхід. Разом з тим, ЕГ зазначає, що оприлюднення результату опитування є одним з індикаторів оцінювання якості освітнього процесу. ЕГ надано витяги кафедральних засідань щодо рекомендацій роботодавців до внесення змін в ОП (додаються до звіту).

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

ЕГ, за результатами бесід з представниками студентського самоврядування, може констатувати, що здобувачі вищої освіти беруть активну участь в удосконаленні освітнього процесу, долучаються до процедури обговорення ОП. ОП проходить процедуру узгодження Головою студентської ради історичного факультету. Були враховані пропозиції здобувачів щодо зміни навчального плану: додані дисципліни (витяг з протоколу засідання кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин від 09 червня 2020 року, №11). За результатами опитування здобувачів були внесені зміни до каталогу вибіркових дисциплін. За ініціатииви Студентської ради історичного факультету було проведено круглий стіл з обговорення проблем дистанційного навчання (<https://t.me/histfacznu/819>). Здобувачі вищої освіти мають змогу зворотного зв'язку через систему Moodle (оцінюють курси та рівень підготовки і викладання НПП). Під час зустрічі зі здобувачами, структурними підрозділами та сервісними службами, ЕГ повідомили, що опитування здобувачів освіти здійснюється анонімно, здебільшого за допомогою QR кодів, через смартфони здобувачів або з використанням Google форм. Для студентів у корпусах ЗНУ розташовані скриньки довіри, через які вони можуть вноситись пропозиції та зауваження. Частина змін ОП була ініційована здобувачами вищої освіти (додаток А освітньої програми та протоколів засідань кафедри).

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

ЕГ мала можливість переконавшись щодо дієвого залучення роботодавців до обговорення ОП «Країнознавство» з метою її вдосконалення. Для підтвердження цього, ЕГ ознайомилась з відеоматеріалами публічного обговорення ОП, в якому брали участь роботодавці (<https://cutt.ly/TgaHDxX>). Під час зустрічі з роботодавцями ЕГ дізналась, що роботодавці позитивно оцінюють співпрацю з ЗНУ, задоволені рівнем підготовки здобувачів та зацікавлені в їх подальшому працевлаштуванні. Так, начальник Управління міжнаціональних відносин та релігій Департаменту культури, туризму, національностей та релігій Запорізької обласної державної адміністрації пан Павло М'яло сказав, що неодноразово залучав магістрів до організації зустрічей пов'язаних з прийомом міжнародних делегацій. Заступник директора Міжнародного аеропорту Запоріжжя пан Степан Козарь заявив, що цього року з ОП «Країнознавство» було взято на роботу за сумісництвом двоє магістрів 1-го року навчання. ЕГ поцікавилась у роботодавців, що би вони порадили ОП задля підвищення якості підготовки студентів на ОП «Країнознавство». Начальник юридичного відділу профспілкового комітету ПАТ «Запоріжсталь» пан Ігор Чумаченко, запропонував покращити рівень підготовки аналітичних компетентностей у здобувачів освіти, а також формувати у них базові навички ризик-менеджерів, адже у теперішній час для працівників необхідні хороша стресостійкість та вміння працювати у ризикових площинах.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Траєкторії працевлаштування випускників досліджується відділом Профорієнтації та працевлаштування ЗНУ. Зустрічі з випускниками ОП мають регулярний характер. Крім того, існує Асоціація випускників-країнознавців ЗНУ (<https://www.facebook.com/groups/439643109986685/>). Метою створення цієї групи є збереження контактів з випускниками спеціальності «Міжнародні відносини», в тому числі і даної ОП. На відкриті зустрічі з ЕГ долучились випускниці ОП «Країнознавство», які підтвердили високий рівень підготовки фахівців за даною ОП та зазначили, що підтримують постійний зв'язок з ЗНУ.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Відповідно до «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в ЗНУ» (<https://cutt.ly/ugdsbQV>) перегляд ОП відбувається не рідше 1 разу на рік та є результатом моніторингу ОП. Критерії щодо перегляду ОП здебільшого сформовані в результаті опитування стейкхолдерів, а також за результатами прогнозування ЗВО ситуації у галузі. У ЗНУ існує практика внутрішнього аудиту. Опитування здобувачів освіти часто здійснюється за допомогою QR кодів через смартфони здобувачів або з використанням Google форм. Результати опитувань використовуються для підвищення якості викладання за ОП.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

У минулому році ЗНУ проходив акредитацію цієї ОП. За результатами акредитації ЗВО було надано перелік пропозицій щодо удосконалення ОП. Адміністрація ЗВО, Гарант ОП та група забезпечення доклали максимум зусиль щоб провести інституційні зміни, оновити та вдосконалити ОП та підвищити якість підготовки здобувачів освіти. Перелік змін в ОП, а також ініціаторів змін, наведено у кінці опису ОП. До ОП «Країнознавство» внесено зміни відповідно до Стандарту спеціальності. Уточнено мету, доповнено фокус та особливості ОП. Уточнено підходи та методи викладання, наукову орієнтацію та доповнено професійні акценти. Уточнено перелік професій згідно з Національним класифікатором. Уточнено інтегральну компетентність. Уточнено загальні та фахові компетентності згідно зі змінами у навчальному плані. Внесено зміни до назв та обсягів навчальних дисциплін у переліку компонент ОП.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

За результатами роботи ЕГ можна стверджувати, ЗВО сформовано високу культуру якості, яка сприяє постійному розвитку ОП, а також рівня освітнього процесу. Студенти і роботодавці активно залучені до удосконалення ОП, а також до підвищення якості надання освітніх послуг. ЗВО підтримує тісні контакти з випускниками, а також всіляко намагається допомогти студентам пройти практичну підготовку на підприємстві та забезпечити їхнє працевлаштування. Процедури, як зовнішні, так і внутрішні, направлені на підвищення якості освіти сприймаються усіма членами освітнього процесу.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Адекватна реакція адміністрації ЗВО на виявлені слабкі місця ОП попередньою акредитацією. Зусилля керівників ЗВО, гаранта ОП, НППІ та інших стейкхолдерів щодо усунення неточностей та підвищення рівня якості ОП. Регулярні опитування серед здобувачів освіти. Широке коло залучених роботодавців до удосконалення ОП. Якісний зворотній зв'язок з усіма стейкхолдерами ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Обмеженість функціоналу надання пропозицій до ОП під час публічного обговорення на сайті. Відсутність на сайті ЗВО результатів опитувань студентів ОП, що ускладнює розуміння реакції здобувачів освіти на якість підготовки та реалізації освітнього процесу. Експертна група рекомендує, за можливістю, врахувати пропозиції роботодавців, надані під час зустрічі з ЕГ, щодо підвищення рівня підготовки аналітичних компетентностей у здобувачів освіти, а також формування у них базових навичок ризик-менеджерів (стресостійкості та вміння працювати у ризикових площинах).

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Зважаючи на наведені сильні сторони і позитивні практики, а також рекомендації щодо подальшого удосконалення ОП «Країнознавство» у контексті критерію 8 експертна група дійшла висновку, що ОП спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії для другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідає рівню В за критерієм 8.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У ЗНУ визначені чіткі та зрозумілі правила та процедури, що врегульовують права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу: Статут ЗНУ від 23.04.2019 (<https://cutt.ly/vgsY8XB>), Правила внутрішнього розпорядку від 26.12.2017 (<https://cutt.ly/ogsY4OF>), Положення про організацію освітнього процесу у ЗНУ від 20.11.2015 (<https://cutt.ly/KgfFPx6>), Порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін у ЗНУ від 25.02.2020 (<https://cutt.ly/RgfFDfK>), Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій від 25.02.2020 (<https://cutt.ly/ngfF9Nz>) та низкою інших нормативних документів (<https://cutt.ly/ugsY7U9>). Також на сайті оприлюднені Нормативні документи, що регламентують освітній процес (<https://cutt.ly/UgfFEMv>). ЕГ з'ясувала, що у вільному доступі знаходиться нормативна база, що регулює права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Проект ОП «Країнознавство» у встановлений термін оприлюднений на веб-ресурсі Запорізького національного університету (<https://cutt.ly/jgsUoTv>). В результаті зустрічей фокус - груп з'ясовано, що стейкхолдери долучилися до обговорення ОП та надавали свої рекомендації щодо її покращення, що вказано в повному тексті ОП (<https://cutt.ly/UgfFCFI>).

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

ЗВО відкрито та у повному обсязі забезпечує доступ до необхідної інформації. Надає можливість усім бажаючим ознайомитися із ОП та розміщує повний текст на сайті ЗНУ (<https://cutt.ly/rgsUhoC>) що відповідає умовам публічності та прозорості навчального процесу в університеті. Необхідні розділи і документація оновлюється по мірі необхідності. Загалом відповідність ОП даному критерію.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Нормативно-правове забезпечення чітко та в повній мірі регулює права та обов'язки учасників освітнього процесу. Зазначені положення знаходяться у вільному доступі для всіх учасників освітнього процесу та загальної спільноти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

На офіційному ресурсі ЗВО обмежені можливості для громадського обговорення ОП виключно шляхом надання рекомендацій за допомогою електронного листування, рекомендуємо розширити функціонал, який передбачатиме отримання пропозицій шляхом заповнення електронних форм з можливістю оприлюднення пропозицій стейкхолдерів під час публічного обговорення.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Зважаючи на наведені сильні сторони і позитивні практики, а також рекомендації щодо подальшого удосконалення ОП «Країнознавство» у контексті критерію 9 експертна група дійшла висновку, що ОП спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії для другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідає рівню В за критерієм 9.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Під час проведення акредитаційної експертизи в програмі візиту відбулись зміни. Через неможливість з об'єктивних причин доєднатися до Зустрічі 6 із сервісними службами пана Назарія Шуляка, зустріч, за погодженням з Університетом, було перенесено на Резервну зустріч, на 15.00.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	не застосовується

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	ВИТЯГ з протоколу № 11 від 24.05.2019.pdf	VU3TwNSsWb8foymprxBqotBHbkqVl2QaIlkKcA2NWOc=
Додаток	ВИТЯГ з протоколу № 11 від 9.06.2020.pdf	Xkxd8+YAGFiQ25PpCBkNoWCPtbCZr3E8wIfu3uC Rxs=

Додаток	<i>ВИТЯГ з протоколу № 1 від 25.08.2020.pdf</i>	z7reinFmFFtXDUHfvM1voiWLGvUqzQFvPrvIZOQMfVM=
Додаток	<i>Результати_соціологічного_дослідження_Краї_нознавство_3віт.pdf</i>	hkOqUwmn9ZYvdzRNJ4u/QBfOrDBlxT/uND8k3M34DXg=
Додаток	<i>Індивідуальний план_2 курс.pdf</i>	EBn6DaKMuxWqlTrJ4MzjPEjtIyQb2Unlx84P8Gn37M8=
Додаток	<i>Наукова робота студентів.pdf</i>	vav8U9zX4XsoUDShPSD37Z7qmJdrvDlOhp1OU+C84=
Додаток	<i>Індивідуальний план_1-курс.pdf</i>	EjU2nb1M/awEHadYwAVG2H4bksBBfXbHjfK8RVaDf+4=
Додаток	<i>Зміни ОП після опитування здобувачів.pdf</i>	rrCUQhOFZCZLbdCM4M+FpB62Q87KgkiyU3xZoFGIE+o=

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Шмаленко Юлія Іванівна

Члени експертної групи

Лісович Тарас Юрійович

Шуляк Назарій Олександрович